

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

NATIONAL ACADEMY
of AGRARIAN SCIENCES of
UKRAINE

ІНСТИТУТ
БІОРЕСУРСІВ

INSTITUTE
OF BIORESOURCES

О. В. Бойко

СЕЛЕКЦІЙНІ
та ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
**інтенсифікації виробництва
кролятини
в Україні**

Аграрна наука

NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE

Institute of Bioresources

O. V. BOIKO

BREEDING and
TECHNOLOGICAL
PRINCIPLES
**of rabbit meat
production
intensification**
in Ukraine

MONOGRAPH

Kyiv
AGRARN NAUKA
2026

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

Інститут біоресурсів

О. В. БОЙКО

СЕЛЕКЦІЙНІ
та ТЕХНОЛОГІЧНІ
ЗАСАДИ
**інтенсифікації
виробництва
кролятини
в Україні**

МОНОГРАФІЯ

Київ
АГРАРНА НАУКА
2026

УДК 636.92:636.082.22:330.352.3-027.3(477)(081)

DOI: 10.31073/978-966-540-677-8

Б 72

*Рекомендовано до друку
вченою радою Інституту біоресурсів НААН
16 березня 2026 р. (протокол № 3)*

Рецензенти:

- В. М. Волощук** – доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН, академік-секретар Відділення зоотехнії НААН;
Ю. П. Полупан – доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН, головний науковий співробітник Інституту розведення і генетики тварин ім. М. В. Зубця НААН;
С. Ю. Рубан – доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН, завідувач кафедри прикладної біології, розведення та генетики тварин факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України

Бойко О. В.

Б 72 Селекційні та технологічні засади інтенсифікації виробництва кролятини в Україні : монографія. Київ : Аграрна наука, 2026. 336 с.
[Boiko O. V. Breeding and technological principles of rabbit meat production intensification in Ukraine: monograph. Kyiv : Agrarna nauka, 2026. 336 p.].

ISBN 978-966-540-677-8

У монографії узагальнено результати комплексних наукових досліджень із селекційно-генетичних і технологічних засад інтенсифікації кролівництва в Україні. Розглянуто породи вітчизняної та зарубіжної селекції, обґрунтовано генетичні основи створення високопродуктивних популяцій, визначено ефективність промислового схрещування та гібридизації. Вивчено вплив кормових добавок (наноаквацитрати мікроелементів, фітогенні добавки, підкислювачі, L-карнітин) на продуктивність і відтворювальну здатність кролів, проведено економічне оцінювання інтенсивних технологій виробництва кролятини.

Розраховано на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти зооветеринарного профілю, зооветспеціалістів, керівників кролегосподарств, а також кролівників-аматорів.

The monograph summarizes the results of comprehensive research on the breeding-genetic and technological principles of rabbit husbandry intensification in Ukraine. Breeds of domestic and foreign selection are examined, the genetic foundations for developing high-performance populations are substantiated, and the effectiveness of industrial cross-breeding and hybridization is assessed. The effects of feed additives (nano-aquacitrates of microelements, phytogenic additives, acidifiers, L-carnitine) on the productivity and reproduction of rabbits are studied, and an economic evaluation of intensive rabbit meat production technologies is conducted.

For researchers, lecturers, postgraduate students, students of zoo-veterinary specialization, zoo-veterinary specialists, rabbit farm managers, and amateur rabbit breeders.

УДК 636.92:636.082.22:330.352.3-027.3(477)(081)

DOI: 10.31073/978-966-540-677-8

© О. В. Бойко, 2026

© Інститут біоресурсів НААН, 2026

© Державне видавництво «Аграрна наука» НААН, 2026

ISBN 978-966-540-677-8

ЗМІСТ

ВСТУП	9
Розділ 1. СЕЛЕКЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ КРОЛІВ ТА ЇХ АДАПТИВНО-РЕПРОДУКТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗА СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВЕДЕННЯ КРОЛІВНИЦТВА	12
1.1. Світові тенденції розвитку та сучасний стан галузі кролівництва в Україні	12
1.1.1. Селекційно-генетичні особливості кролів вітчизняної та зарубіжної селекції, яких використовують у промисловому кролівництві України	16
1.1.2. Використання генофонду вітчизняних та іноземних порід кролів у технологіях інтенсивного виробництва кролятини ...	29
1.1.3. Світовий досвід селекції	32
1.2. Інноваційні підходи до промислового розведення кролів у світі	39
1.3. Вплив селекції та умов утримання на особливості розвитку організму і збереження кролів за інтенсивного ведення кролівництва	49
1.4. Вплив селекційних та технологічних чинників на продуктивність кролів	57
1.5. Особливості годівлі кролів для забезпечення функціонального стану їх організму та формування продуктивності	66
1.5.1. Потреба кролів в енергії та основні джерела поживних речовин	68
1.5.2. Потреба в клітковині, жирах та мікроелементах	74
1.5.3. Наукові основи вирощування кролів за використання добавок мікробіологічного походження	86
1.6. Шляхи підвищення адаптаційної здатності кролів до змін екологічних умов	108
Розділ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ГЕНЕТИЧНО-СЕЛЕКЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ У КРОЛІВНИЦТВІ	119
2.1. Обґрунтування генетично-селекційних основ створення та формування високопродуктивних популяцій кролів	119

2.2. Формування стада для інтенсивного виробництва кролятини	126
2.2.1. Методи створення батьківських і материнських ліній кролів та їх кросування	126
2.2.2. Наукове підґрунтя популяційно-спадкових факторів за інбридингу в кролівництві	130
2.2.3. Ефективність використання промислового схрещування для підвищення м'ясної продуктивності кролів	132
2.3. Ефективність використання промислового схрещування для підвищення м'ясної продуктивності кролів породи полтавське срібло	134
2.3.1. Репродуктивна здатність та материнські якості кролематок при схрещуванні порід полтавське срібло із самцями радянська шиншила і новозеландська біла	134
2.3.2. Відгодівельні та екстер'єрні показники ремонтного молодняку кролів, отриманих у процесі чистопородного розведення та схрещування	138
2.3.3. Репродуктивна здатність та материнські якості кролематок за різних варіантів поєднання кролів порід полтавське срібло, радянська шиншила і новозеландська біла та їх помісей (F_1)	140
2.3.4. Відгодівельні, м'ясні та екстер'єрні показники чистопородного, дво- і трипородного молодняку кролів, отриманого від поєднань порід полтавське срібло, радянська шиншила та новозеландська біла	142
2.4. Біологічні особливості формування м'ясної продуктивності кролів породи радянська шиншила залежно від методів її схрещування з м'ясними породами	145
2.4.1. Продуктивність та генетично-селекційні особливості різних генотипів кролів, придатних до інтенсивного промислового використання	147
2.4.2. Перспективність промислового схрещування кролів порід радянська шиншила, сірий велетень і новозеландська біла для покращення м'ясної продуктивності кролів за умов інтенсивного виробництва	154
2.4.3. Продуктивні якості кролів породи радянська шиншила за різних варіантів схрещування	160
2.4.4. Комбінативна здатність гібрида трьох порід кролів за реципрокного схрещування	168
2.4.5. Поєднуваність гібрида трьох порід кролів з кращими світовими породами кролів м'ясного напрямку продуктивності	177
2.5. Продуктивність поголів'я кролів в умовах промислової гібридизації	186
2.6. Проєкт промислової гібридизації для інтенсивного виробництва кролятини в умовах сьогодення України	195

Розділ 3. ІННОВАЦІЇ ІНТЕНСИВНОГО ВИРОБНИЦТВА КРОЛЯТИНИ	205
3.1. Наукове обґрунтування продуктивної дії, безпечності інноваційних кормових засобів за інтенсивної технології виробництва кролятини	205
3.1.1. Вплив наноаквацитрату цинку на зміни формених елементів крові та імунофізіологічну реактивність організму кролів після відлучення за умов інтенсивного розведення	206
3.1.2. Вплив різної кількості наноаквацитрату цинку на біохімічні та продуктивні показники організму кролів після відлучення	218
3.1.3. Вплив різної кількості цитрату цинку на концентрацію деяких макро- та мікроелементів у тканинах організму кролів за інтенсивної технології утримання	228
3.1.4. Фізіологічні параметри організму кролів за вipoювання різної кількості йоду цитрату в умовах інтенсивної технології вирощування	234
3.1.5. Вплив вipoювання комплексної сполуки наноаквацитратів мікроелементів I, Se, S на гематологічні та біохімічні показники організму кролів за інтенсивної технології утримання	242
3.1.6. Вплив фітогенних добавок у раціоні кролів на параметри крові та продуктивність їхнього організму після відлучення за умов підвищених температур довкілля	249
3.1.7. Вплив підкислювача «AcidStar S BF» на репродуктивні властивості кролематок в умовах інтенсивного виробництва кролятини	260
3.1.8. Застосування вторинних рослинних сполук у раціоні молодняку кролів за інтенсивних технологій утримання	264
3.1.9. Продуктивна дія L-карнітину на показники інтенсивності росту молодняку кролів за інтенсивних технологій утримання	269
3.1.10. Вплив препарату «CarnEon 50» на репродуктивні властивості кролематок, збереженість та якість приплоду в умовах інтенсивного відтворення	274
Розділ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПРОВЕДЕНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	280
4.1. Оцінювання ефективності розведення кролів різних генотипів за умов інтенсивного виробництва	280
4.1.1. Економічна ефективність від застосування промислового схрещування	280
4.1.2. Оцінювання схем промислового схрещування кролів порід радянська шиншила, сірий велетень і новозеландська біла для поліпшення м'ясної продуктивності кролів за умов інтенсивного виробництва	282

4.1.3. Ефективність кролів породи радянська шиншила за різних варіантів трипородного схрещування	285
4.1.4. Економічна ефективність гібрида трьох порід кролів за реципрокного схрещування	288
4.1.5. Економічна ефективність від поєднання гібрида трьох порід кролів з кращими світовими породами м'ясного напрямку продуктивності	291
4.2. Підвищення ефективності виробництва продукції кролівництва за використання інноваційних кормових засобів	295
4.2.1. Економічна доцільність використання підкислювачів корму за інтенсивної технології виробництва кролятини	295
4.2.2. Економічне оцінювання продуктивної дії препарату «Активо» на інтенсивність росту молодняку кролів	296
4.2.3. Економічна ефективність від використання різної кількості препарату «CarnEon 50» у годівлі молодняку кролів	298
4.2.4. Економічна результативність від застосування препарату «CarnEon 50» у годівлі кролематок	300
4.3. Економічна ефективність технології інтенсивного виробництва кролятини	301
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	307